

Un dels escriptors que, més justament, ha aconseguit una categoria internacional després de la darrera gran guerra, ha estat l'anglès Graham Greene. Les seves novel·les, que van de "The man within" a "A burnt-out case", nou llibres que s'arregleren al costat del que l'autor en diu els seus "entreteniments", gènere que és parent de la novel·la policíaca, i que ens ha ofert obres de tanta qualitat com "This Gun for Hire", "The Third Man", "The confidential Agent", "The Ministry of Fear" i "Our Man in Havana", al costat també dels contes magistrals de "Nineteen Stories", dels llibres de viatge pel Mèxic de la lluita antireligiosa o de la miserable i fabulosa Libèria que prefigurava tots els estats sorgits de l'Àfrica colonial i dels assaigs de "The Lost Childhood" han fet d'aquest escriptor que sap donar un fons metafísic i un relleu d'enquesta moral a tots els seus llibres un dels homes més representatius del nostre temps.

Hom ha remarcat que una mena d'instint periodístic, de divinació que té tant de saurí com de profeta, ha incitat Graham Greene a situar les seves novel·les en punts neuràlgics del nostre planeta on poc després es situaria, per la urgència tràgica de les lluites guerreres o de les intrigues diplomàtiques, una de les indefugibles crisis de la nostra portguerra. Si "L'agent confidencial" prenia com a teló de fons de la seva intriga la guerra civil espanyola i el patètic "El poder i la glòria" es situava en aquell Mèxic hostil a la religió catòlica que fa també l'escena de "Carreteres sense lleis"; si "El tercer home" situava a una Viena partida per l'ocupació aliada un drama ben propi del nostre temps; si "L'americà silenciós" ens presentava, en el marc de la guerra d'Indoxina, els estralls que podia produir la intervenció matussera i ben intencionada de la diplomàcia americana; si "El nostre home de l'Havana" semblava preveure, amb una cruel imatge de la Cuba del sergent Batista i mitjançant una irresistible caricatura de la rutina de l'Intelligence Service anglès, les contradiccions i les polèmiques que hauria de produir la revolució de Castro, la darrera novel·la de Greene, aquell "cas perdut" d'un llebrós que és posat en paral·lel a l'eixutesa espiritual d'un arquitecte europeu refugiat en un hospital catòlic del Congo, prenia un especial relleu pel fet del llarg conflicte interior i internacional en què s'ha convertit la independència de la que fou immensa colònia belga.

Però, al costat d'aquesta varietat i aquesta actualitat de temes i d'escenaris que converteix, de bell antuvi, Graham Greene en un dels novel·listes testimonis de la nostra època i que fa, ensems, que les seves

obres estiguin predestinades a la gran popularitat dels paperbacks, els llibres de butxaca i de preu ínfim, i de les adaptacions cinematogràfiques (ben bé una quinzena de films han estat extrets de les obres de l'autor d'"El Poder i la Glòria" i algun, com el que es basa en aquesta novel·la, de gran categoria artística i humana), al costat de l'indiscutible talent del narrador i de la seva traça a presentar-nos situacions extremes i personatges-tipus del nostre temps, l'autor de l'obra que he tingut el goig de traduir per a aquesta col·lecció se'ns presenta també com un gran manipulador d'idees. Hom ha pogut presentar-lo, gràcies sobretot a la ja esmentada novel·la "El Poder i la Glòria", gràcies també a d'altres novel·les com "El nus del problema", "El final de l'aventura" i "Un cas perdut" (1), com un dels grans mestres de la novel·la catòlica o almenys neo-catòlica (si deixem en el passat els llibres famosos i antiquats del P. Coloma, el cardenal Wiseman, Pierre l'Ermite i altres autors admesos a les biblioteques de tots els "Apostolats de la Premsa") que sembla adquirir entre nosaltres una certa ufana i que, en les lletres forasteres, ha donat recentment un best-seller com és "L'advocat del diable", de l'australià Morris West.

Catòlic o anglo-catòlic - hi ha una certa ambigüitat en la seva posició dogmàtica -, el cert és que Graham Greene presenta, com un dels mòbils principals de les seves trames novel·lesques, la Gràcia. El miserable pecador del "Poder i la Glòria" és, a despit de les seves febleses el "sacerdos in aeternum" destinat a donar testimoni, amb el martiri si cal, del seu ministeri i de la seva fe. L'adúltera de "El final de l'aventura" posa àdhuc el miracle al costat de la seva fe i al servei del seu amor. El torturat Scobie d'"El nus del problema" arrisca el sacrilegi per pietat envers la seva muller. I l'arquitecte i els frares que contra posen o compaginen llur diferent concepte de l'amor a la humanitat i la fe en Déu en els problemes diaris de la llebroseria del Congo, a "Un cas perdut" ens inviten a plantejar-nos tot de problemes vitals i transcendents que donen una punyent vitalitat a la trama de la narració.

No és pas d'un altre ordre el plantejament del conflicte que ens ofereix "The Living Room", la primera obra de teatre escrita per Graham Greene, que m'he permès de traduir amb el títol aproximat de "La sala d'estar". Dic aproximat, perquè per bé que, en la nomenclatura de les cases modernes, el living-room anglès és un equivalent gairebé exacte a la

(1) El títol original d'aquests tres llibres és, respectivament, "The heart of the Matter", "The End of the Affair" i "A Burnt-out Case".

xx nostra sala d'estar, el sentit que dóna l'autor a aquella sala on ha anat concentrant-se tota la mesquina vida que encara alena en la casa del tres germans és més precís i juga amb el mot living, és a dir, vivent, on es viu, en contrast amb la resta de la gran casa on només es mor o ja s'ha mort. La mena de religió estricta i formalista d'Helen, la rutina de la feble Teresa, migpartida entre la seva tendresa natural i la seva obediència a la germana més enèrgica, així com la sincera actitud d'un home ^{limitat} ~~limitat~~, però honest, com és James, el sacerdot invàlid, entren en conflicte amb l'entrada a la casa de Rosa, la neboda òrfena que té un amant - un amant casat - i que només sap evadir-se de la seva situació en la mort.

En la seva introducció a l'edició de l'obra, Peter Glenville insisteix sobre el doble caràcter, ensems corrent i quotidià i també metafísic, de "La sala d'estar", com de les altres obres de Graham Greene, que tenen "la minuciosa i picant immediació de la vida quotidiana, però que en realitat la transformen gràcies a l'especial imaginació i personalitat de l'autor". I afirma també: "aquesta obra no és cap apologia del Catolicisme. Més aviat els catòlics concrets que ens presenta són éssers desorientats, incomprensius, malaurats i que es debaten sense esperança. El drama no pledeja a favor o contra els catòlics, sinó que es refereix a ells - o més aviat a uns determinats catòlics individuals que es troben (per la pròpia culpa) en un terrible dilema; un dilema dut fins als seus límits extrems. Això, pot al·legar-se amb raó, és una condició necessària per a qualsevol obra teatral reeixida, tant si és una tragèdia com una farsa."

L'èxit aconseguit arreu del món per aquesta obra de Graham Greene és un testimoni d'aquest reeiximent. (Hom pot discutir, és clar, fins a quin punt l'èxit de públic és un criteri vàlid d'excel·lència. Però és difícil de negar que pot i ha d'ésser tingut en compte per a jutjar de l'eficàcia d'una obra concebuda per a entrar en contacte directe amb el públic.) "La sala d'estar" és un dels drames que han impressionat més els auditoris en els darrers del anys (la seva estrena, a Londres, data del 16 d'abril de 1953). D'ençà d'aleshores, Graham Greene ha seguit escrivint novel·les, però només ha donat una altra obra de teatre, "The potting shed".) Tot i que l'obra fou representada amb èxit a Barcelona en la seva traducció castellana, ens ha semblat que calia oferir al públic català aquesta versió de "The living room" i posar així al seu abast aquesta obra on es debaten, amb una gran economia de mitjans i un patetisme sense esgarips ni declamacions, alguns dels problemes majors de l'home en la seva relació amb els altres éssers humans: els problemes de la Caritat?

R. T.